

19. august 2022

UKA 2022/84

Inatsisartut suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu ilinniartoqarfiit peqqinnissamut tunngassutillit akunnerminni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissusiornissaannut suliniuteqartoqassagualuarpit pitsaaqutit iluaqutissallu misissornissaannut suleqatigiissitamik pilersitsinissamut Naalakkersuisut peqquneqarnissaanik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut sumiiffinni nittartagaq aqqutigalugu ilinniakkanik qaffassarnerit pikkorissarnerillu atorpeqarsinnaaneri qulakkiissavaat. Tamanna inuiaqatigiinni sumiiffiit ilaanni isumaginninnikkut peqqinnissatigullu immikkut ilisimasalinnik pisariaqartitsinermut naaperiaataassaaq. Suleqatigiissitap suliani UKA 2023-mi naammassisimassavaa.

(Inatsisartunut Ilaasortaq Anna Wangenheim, Demokraatit)

Tungavilersuut

Siunnersuut nunatsinni inuiaqatigiit tungaanniik peqqinnissatigut sullinneqarnerup tatigineqarnerulernissaanik siunertaqartumik peqqinnissaqarfimmi sulisut pisinnaasaanik qaffasaanissamik siunertaqassaaq. Demokraatiniit periarfissaq tamanna soorlu nittartagaq aqqutigalugu ilinniakkamik qaffassarnissamik pikkorissarnissamullu periarfisseerusuppugut, sumiiffinni pisinnaasanik atorluaaneq periarfissikkumallugu. Tamannalu nunatsinni ilinniaqqiffiusinnaasut aammalu Danmarkim nunanilu allani pisinnaasatigut qaffassaqinnissamut ilinniaqqittarfiit suleqatigalugit pissaaq. Nittartagaq aqqutigalugu ilinniaqqinnissanut ingerlatsisarnissamut aqqiinerit peqqinnissatigut ilinniarsimasut kalaallit nunaanniittunut iluaqutitaqassaaq, soorlu sulisut ilaquuttatik suliffillu piffissaq sivisooq atorlugu qimaqqasariaqarunnaarneratigut. Taassumap avataasigut ilisimasaq pisinnaassuserlu sumiiffinniiginnarnissaa qulakkiissavarput.

Ilinniaqqiffissanut pikkorissarnissamullu periarfissanik annertusaanissamut inatsisitigut aporfissaqanngitsoq Naalakkersuisut naqissusernikuuaat.¹ Kisiannili pisinnaasatigut qaffasaanissamut tunngatillugu nikeriarusunnginneq illuinnaasiornerlu maluginikuuara ilami sundhedsassistentit, peqqissaasut nakorsallu Danmarkim Nuummiluunniit kisimi tiguneqarsinnaapput, tasanilu peqqissaasutut ilinniarsimasut issittumi peqqissaasutut aammalu kliniskiusumik ilitsersuisartutut diplom-i periarfissatuapajaallutik.

Kisiannili innangasarfinni nakorsiartarfinnilu sulisut immikkut ilisimasaqarfimminni atuuffeqartut pisariaqartinneqartorujussuupput. Palliation, pilattaasut, amikkut innarlernerit, tarnip pissusaa pillugu, gynækologi, pædiatri, naartunermi isumassuineq, peqqissaasut, anæstesi, iluarsiarturnermi paaqqutarinninneq, kigutunut peqqissusermut, inooriaasermut inuunerullu sinnerani nappaateqarneq pillugu paaqqutarinninneq aammalu alarpassuaqarpoq nunatta avataaniit immikkut ilisimasalittut suliarortissallugit pinngitsoorsinnaasanngisagut.²

¹ akissut § 37-apeqquteqaat nr. 006/2022

² Akissut § 37-apeqquteqaat nr. 055/2021

Tamatuma avatasigut nakorsiartarfik imminermini inerisaqqinnissaa aamma immikkut aallutarisariaqarparput, siunissamimi nakorsariaatsit pinarnerusut amerlatsikkiartulerumaarmata. Pisariaqartitsineq tamanna Nuummi annertunerpaajusimavoq, innuttaasut peqqissaanikkut pisariaqartitsisut amerliartupiloornerat aaqiivigineqartariaqarsimammat aningaasaliissutit pingaarnersiorlugit immikkoortinneqartariaqarsimapput. Ajoraluartumillu takusarlutigu sulisuusut pisinnaanngorsaqqissinnaanatik suliainnut isiginnaaginnartussangortut, ulluinnarni angummanniarneq annertungaarmat. Isumaqarpungalu tamanna allanngortittariaqariput, sumiiffitsinni ilisimasaq atorlugu innuttaasut pitsaanerpaamik ikiorneqarsinnaanissaminik periarfisaqarnerusariaqarpoq, politikkillu tungaaniik nammassinnaasumik aaqiisariaqarpugut sulisuusut ataannarnissaannut namminerlu tanngassimaarutiginerunissaat anguniarlugu pisinnaanngorsaqqissinnaasariaqarput.

Ilaasa ilinniarfiit siulersuisuinit suliffeqarfyllu pineqartut ingerlatsisuinit suliarineqartussatut oqaasertalissagunarpaat. Nqissusipallareerusupparali sulisut ilinniarsimasuusut akunnerminni taarseraannerujussuat peqputaalluni suliniut una pinngitsoorsinnaannginnatsigu nunatta peqqinnisaqarfiini sulisut eqqarsaatigalugit. Ajoraluartumik amerlavallaatigut ulluinnarni ingerlatsinermut atorneqartariaqartarnerat pinngitsoorneqarsinnaaneq ajorpoq. Taarseraannerujussuaq innuttaasunut minnerunngitsumillu sulisuusunut artorsartitsisorujussuuvoq, suliap qiterpiaa pinnagu nutaat takkuttut suliat sumut killinneranik nassuiaannerannut piffissaq atorneqalersarpoq. Pingaarnersiuneq aalluttariaqalerparput, politikkip tungaaniit peqqissaanikkut suliassat annertusiartuinnartillugit peqqinnisaqarfimmi sulisorisat piginnaanngorsaqqinnissaannut nukissanik tunisariaqarpagut.

Nalunaarut 2019-meersoq ersarissumik takutippaa innuttaasut Danmarkimut ikiorserneqartussanngorlugit nassiunneqartartut ikiorniarutsigit immikkut ilisimasallit qanoq pinngitsoorsinnaanngitsiginerigut.³ Siunissami immikkut ilisimasalinnik atuiunnaariartornissamut tikkuussisoqanngilaq. Sullissinerup pitsanngoriaateqarnissaa aammalu paarinniinnarnissaq sunertaralugu sulisunut piginnaanngorsaanerit periarfissagissaarnissaat pillugu peqqinnisaqarfimmi piginnaanngorsaanerit suarsartariaqarpagut. Peqqinnisaq pillugu ataatsimiitsitaliarsuaq sulinermi affaanut killiffissiornerminni qulaani oqaatigineqartut naqissuserpaat, peqqinnisaqarfik angummnianpiloorneq atugariartulersimagaa aammalu nappaatit immikkuullarissunut piginnaanngorsaanerit ingerlattariaqarnerinut tunnasut.⁴ Taamaattumik isumaraara sulisut piginnaasatigut qaffassarnerisigut sulisunut ilinniarsimangitsunut siunnersuineq ilitsersuinerlu pitsanngoriassammata, nunaqarfinni illoqarfinnilu pinaveersaartitsilluni oqaloqatiginninnerit aqputigalugit Nuuk immikkoortortaqarfinnullu innartitaajartortarnerit annikillippata aamma innuttaasunut iluaqutaasussaammat.

Tamanna nittartakkatigut attaveqaatit pitsanngoriarsimanerisa ilutigisaanik peqqinnissatigut sullissinerup iluani aaqiissutit ataavarnerusut periarfissagissaartut isumaqarpunga. Peqqinnisaqarfiup 2020-mi aningaasartuutitut misissuisimanerannit erserpoq nunatsinni isorartoqisumi pigasuartunut upalungaarsimanerput aningaasartorfigingaatsiaripput⁵, innuttaasullu peqqinnisaqarfimmiit

³ Tigulaariffik: Nappaatit suut napparsimasut Danmarkiliarlutik katsorsartikkiartortariaqalernerannik kiisalu napparsimasut nunafta avataanut suliarineqarnissaanik innersuunneqartut ikilisinneqarnissaannut periarjissap nassuiaatigineqarnera 2019

⁴ Paaneeraq Noahsen aamma Henrik L. Hansen: "2020-mi Nunatsinni peqqinneq Peqqinnisaqarfyllu", Ugeskrift for læger, juni 2020

⁵ Peqqinnisaqarfimmi aningaasartuutinik misissueqqissaarneq

sullinneqarneq, matumani qanimut sulisumik tatigalugu oqaloqateqarsinnaaneq immikkut pisariaqartinneqartoq ersersinneqarportaaq⁶.

Tamanna professionaliseeriinissamik pisariaqartitsinermik aamma takutitsivoq, siunnersuullu una peqqinnissaqarfiup iluani aaqqissuussaanerit tamani aammalu innuttaasut inuiaqatigiillu tamakkiisumik eqqartortillugit sullinneqarnerup pitsanngoriartinnissaanut iluaqutaassaaq.

Taamatut oqaaseqarlunga piginnaanngorsaanerit pikkorissaanerillu atorlugit qanoq peqqinnissaqarfimmi ataavartumik aaqqiissutit aallaavigalugit inuiaqatigiit pisariaqartitaat anguniarneqarsinnaanersut partiit oqaaseqaatissaat Naalakkersuisullu akissutissaat oqaloqatigiissutigissallugit qilanaaraakka.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai

Suleqatigiissitassamut aningaasartuutissat 500.000 koruunit sinnerlugit annertussuseqarnissaat ilimagineqanngilaq.

Namminersorlutik inuussutissarsiteqartunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai

Soqanngilaq

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai

Soqanngilaq

⁶ Kalaallit Nunaanni Innuttaasut Peqqissusaannik Ilisimatusarfik: "Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfik atuisut isaannit isigalugu", maj 2020